

№5 (76)
травень
2008

БЕЛАРУСЫ Ў СВЕЦЕ

ІНФАРМАЦЫЙНЫ БЮЛЕТЭНЬ

У НУМАРЫ:

КУПАЛЬСКАЯ КВЕТКА РАСПУСЦІЦА Ў ІРКУЦКУ

Галоўным святам, вядома, будзе Купальская ніч, на другое месца па значнасці мерапрыемстваў можна паставіць абронне галоўнай герайні свята – Купалінкі. Да ўдзелу ў конкурсе арганізатары запрашаюць усіх жадаючых незамужніх дзяўчат ва ўзросце ад 18 да 30 год.

Прац г на стар. 2

АЛЯКСЕЮ МАРАЧКІНУ ЭНОЎ ПАГРАЖАЕ АДМІНІСТРАЦЫЙНАЯ АДКАЗНАСЦЬ

“Тэта смех на ўесь свет! Прысягаваць да адказнасці за карпіну, якая выстаўлялася ў Палацы мастацтва – гэта праста абсурдна. Выява гэтай карпіны друкавалася ў многіх газетах і раней на раканняў ні ў кога не выклікала, а вось зараз вырашылі прычапіцца менавіта да яе...”

Прац г на стар. 3

ЯГОНАЯ МІЛАСЦЬ ЕПІСКАП НАВАГРАДСКІ І ПАЎНОЧНА- АМЕРЫКАНСКІ СВЯТАСЛАЎ

Прац г на стар. 7

ПЕРАМОЖЦА КОНКУРСУ “АДЗІН ДЗЕНЬ У БНР”

“Радыё Свабода” падвяло вынікі літаратурнага конкурсу “Адзін дзень у БНР-2008”. Умовай конкурсу было стварэнне тэксту адвольнага жанру, які б апісваў жыццё ў Беларускай Народнай Рэспубліцы ў часы адзначэння яе 90-годдзя.

Прац г на стар. 8

ПАЙШЛІ З ЖЫЦЦЯ СЯБРЫ “БАЦЬКАЎШЧЫНЫ”

Прац г на стар. 5

“Гісторыя Беларусі” знікне са школьнай праграмы?

Гэта чарговы лагічны крок пасля таго, як прадмет пачалі выкладаць па-руску.

Курс “Гісторыя Беларусі” ў нашых школах выкладацца больш не будзе. У праекце вучэбнага плана на наступны год напісана праста – “гісторыя”. Для новага прадмета рыхтуеца і адмысловы падручнік.

Такую інфармацыю пацвердзіла “Еўрарадыё” намесніца начальніка ўпраўлення агульнай сярэдняй адукацыі Міністэрства адукацыі Валянціна Маеўская. Па словах чыноўніцы, цяпер працуе міжведамасная камісія, якая абмяркоўвае пытанне пра аўяднанне двух прадметаў з новага навучальнага года: “Адно з пытанняў – гэта зацвярджэнне вучэбнага плана, у якім гэты прадмет будзе называцца “Гісторыя”. Ён будзе складацца з двух частак. І выдзяляеца дзве гадзіны. Адна гадзіна на гісторыю Беларусі, другая – на сусветную гісторыю. І так, як было, так і застаецца. Проста ў вучэбным плане ён будзе называцца “Гісторыя”.

Новы вучэбны план стане дадаткам да Дэкрэту аб пераходзе на 11-гадовы тэрмін навучання ў школах. Пра гэта “Еўрарадыё” расказаў старшыня Камісіі па адукацыі, культуры, науцы і навукова-тэхнічным прагрэсе Палаты прадстаўнікоў Уладзімір Здановіч. План “задавальняе ўсіх”. А колькі дакладна гадзінаў будзе адведзена на гісторыю Беларусі ў агульным курсе гісторыі, У. Здановіч не ведае: “Я не ведаю, тут праста напісана “гісторыя”, таму тут я не могу растлумачыць, ці то будзе гісторыя сярэдніх вякоў... і колькі гадзінаў на гісторыю Беларусі. Проста напісана слова “гісторыя”. У прынцыпе, калі мы ўчора абмяркоўвалі план, то ён задаволіў ўсіх”.

Закрануць змены нават старэйшыя класы, якія ў сувязі з пераходам на 11-годку школу будуть заканчваць у “экстэримальных умовах”.

У. Здановіч: “Нават у пераходным тыповым вучэбным плане для

Прац г на стар. 8

Купальская кветка распусціца ў Іркуцку

З 17 траўня па 14 чэрвеня "Іркуцкае таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага" праводзіць шэраг трэнінгаў па падрыхтоўцы асноўнага беларускага народнага свята "Купалле-2008". Гэта мерапрыемства праводзіцца ў межах праграмы "Народны каляндэр". Такім чынам беларусы Іркуцка спадзяюцца зацікавіць мясцовую моладзь у вывучэнні традыцыйных народных формаў побыту, у адраджэнні і арганізацыі старажытных народных абрадаў.

Сярод запланаваных мерапрыемстваў:

17 траўня – майстар-клас "Асаблівасці беларускага нацыянальнага абрадавага строю: тэорыя і практыка"

24 траўня – майстар-клас "Беларуская традыцыйная абрадавая вышыванка".

31 траўня – трэнінг-конкурс "Купалінка-2008", на якім пройдзе навуччанне моладзі абрадавым гульням, танцам, карагодам, а таксама будзе абрана галоўная герайні свята – "Купалінка-2008".

7 чэрвеня – трэнінг-гульня "Русалкі – харэаграфічная пастаноўка".

14 чэрвеня – трэнінг "Купальская ночь – гісторыя, традыцыі і практычная арганізацыя тэатралізаваных кампазіцый".

І хцяцца галоўным святам, вядома, будзе Купальская ночь, на другое месца па значнасці мерапрыемстваў можна паставіць абронне галоўнай герайні свята – Купалінкі. Да ўдзелу ў конкурсе арганізаторы запрашаюць усіх жадаючых незамужніх дзяўчат ва ўзросце ад 18 да 30 год (так патрабуе беларускі абрад).

Канкурсанткі павінны валодаць хаяць бі мінімальнymі ведамі пра старожытнабеларускі абрад "Купалле" (а гэта можна знайсці ў кніжках і, у прыватнасці, кніжцы іркуцкага беларуса Алена Рудакова "Беларускія абрадинія святы"). Журы пацікавіцца ў канкурсантак, як яны ўяўляюць сабе вобраз Купалінкі, паглядзяць, наколькі яны могуць арганізаваць беларускую нацыянальную гульню, беларускі пабытовы танец (паўтарыць за мадэраторам конкурсу рухі танца). Менавіта з лепшых абяруць Купалінку 2008 года.

Вынікам усёй дзейнасці па падрыхтоўцы беларускага свята стане Купальская ночь, якая будзе зладжана Таварыствам у ноч з 21 на 22 чэрвеня на берагу ракі Ангара.

Алег Рудакоў распавёў Инфармацийнаму центру МГА "ЗБС "Бацькаўшчына" пра падрыхтоўку да Купалля: "Мы праводзім гэта свята 13 год запар, і заўсёды збіраеца шмат людзей, якія цікавяцца народнымі традыцыямі. Таварыства трymае цікавасць людзей напрацягу ўсёй начы, бо кожную гадzinу штосьці адбываеца – ці то гульня, ці то карагоды, ці то конкурсы. А ўвогуле гэта не адзінае свята, якое мы ладзім. Штогадова праводзім Каляды, Гуканне вясны, Купалле, Дзяды. Але акрамя іх праводзяцца таксама і розныя іншыя святкаванні, так, напрыклад, выязджалі за 180 км ад Іркуцка і там праводзілі ў мінульым годзе "Дажынкі", праводзілі таксама святы "Пахавання стралы", "Жаніцьба Цярэшкі" ды інш."

Інфармацийны цэнтр МГА "ЗБС "Бацькаўшчына"

Нью-Ёрк (ЗША)

6 траўня ў Фундацыі Крэчаўска-га прайшла сустрэча з землякамі, што правялі трэх тыдні ў ЗША па праграме "Гармонія" (валанцёрскі досвед і праца). Сустрэча прайшла цікава і змястоўна, у нязмушанай атмасферы абмняліся навінамі, знайшліся агульныя знаёмыя. Перад прысутнымі выступіў паэт і бард Сяржук Сокалаў-Воюш.

Паводле БАЗА

***

Хіратанізацыя ў епіскапскую годнасць а. архімандрыта Святаслава (Вячаслава Логіна). Хіратанізацыя адбылася 11 траўня 2008 г. у Кафедральным Саборы св. Кірылы Тураўскага ў Брукліне. Абрад хіратоніі быў выкананы Архіепіскапам Уманскім і Дэтройцкім Аляксандрам, Епіскапам Барыспальскім Паісіем ды Епіскапам Х'юстанскім і Тэксаскім Макарыюсам у асціце святарства і пры ўдзеле вялікай колькасці вернікаў з Нью-Ёрка, Нью-Джэрсі і Канады.

Паводле БАПЦ

***

23 траўня ў Фундацыі Крэчаўскага адбылася сустрэча з Пятром Рудкоўскім, выкладчыкам Цэнтра беларускіх даследаванняў (Center of Belarusian Studies) у Канзасе. Тэма сустрэчы – дзейнасць Цэнтра беларускіх даследаванняў.

Паводле "Згуртаванні беларускай моладзі ў Амерыцы"

БЕЙРУТ (ЛІВАН)

Беларускія грамадзяне звярнуліся па дапамогу ў расійскую амбасаду. Міністэрства замежных спраў Беларусі сочыць за сітуацыяй у Бейруце і знаходзіцца ў сталым контакце з пасольствамі Расіі і Украіны ў Ліванскай Рэспубліцы. Як паведаміў БелаПАН дзяжурны МЗС, інфармацыі ад грамадзян Беларусі, што жадаюць выехаць з гэтай краіны, пакуль не паступала. Ён дадаў, што Беларусь не мае сваё амбасады ў Ліване; самае блізкае беларускае дыпламатычнае прадстаўніцтва знаходзіцца ў Сіріі.

Паводле БелаПАН

ВІЛЬНЯ (ЛІТВА)

7 траўня адбылася прэзентацыя кнігі Уладзіміра Арлова "Імёны Свабоды". У сустрэчы пісьменніка

з чытачамі, браў удзел і літоўскі паят Карнеліус Платэліс.

***

“Малітва да Вільні” гучала 17 траўня каля Вострай Брамы. А 7 вечара на беларускай мове да горада Вільні гучала малітва, слова якой падобныя на “Ойча наш”.

“Горад наш, які ёсьць у нябёсах, нябёсы якога ёсьць памяць пра пакутнікаў, творцаў, герояў: Антоні, Астах, Іаан, Скарэна Францішак, Каліноўскі Кастусь, ксёндз Станкевіч Адам, і Луцкевічы, і Аляхновіч…

Горад наш, які ёсьць на зямлі, а зямлёю якога ёсьць мы; хто належыць табе і цябе сатварае, табою сатвораны будзе.

Дай нам мудрасці, Горад, каб вызначыць межы і месца сваё беларускае роўна з табою, на адлегласці мары прасветлай.

Дай нам голасу чыстага, славіць імя тваё, Горад, тут, цяпер, і далёка, і блізка, і заўтра, і потым, і вечна, Вільня”.

*Паводле інтэрнэт-газеты
Паазер' і Віленшчыны vestki.info*

***

15 траўня ў ЕГУ адбылася сустэрча з паятам Сяргеем Законнікам. Гутарка адразу пайшла пра самае галоўнае – пра мову. Але, вядома, падчас гутаркі закрнулі розныя тэмы: пра сёняшнюю бездухойнасць, і пра Чарнобыль (С.Законнікаў папрасілі прачытаць урывак з паэмы “Чорная быль”), і пра Вільню, пра тое, што мы павінны памятаць і берагчы той “віленскі перыяд”, які быў у нашай культуры. Гаварылі і пра жанчын, пра кахранне. Сяргей Законнікаў прэзентаваў свою кнігу вершаў “Першы пацалунак” і расказаў, што з’яўленне яе сталасямагчымым дзяякуючы дапамозе дарагіх яму жанчын: жонка падтримала матэрыяльна, а дачка Алена займалася афармленнем кнігі (на вокладцы – яе дзяячовая каса, якую Алена адрэзала, калі выходзіла замуж).

*Паводле газеты
“Свабода”*

***

Клуб “Сябрына” адзначае 20-годдзе. Гэта першая беларуская грамадская арганізацыя ў павенданай Літве. Юбілей урачыста адзначаўся 24 траўня ў віленскай гарадской ратушы. Клуб беларускай культуры “Сябрына” з’явіўся ў Вільні напрыканцы траўня 1988 года з ініцыятывы літоўскага аматара

беларушчыны, вядомага ў Літве эсперантыста Валдаса Банайціса і маладых мясцовых беларусаў разам з тымі старэйшымі беларусамі, якія жылі ў той час у Вільні – дзяячкі нашаніўскай пары Зоські Верас, выпускнікоў Віленскай беларускай гімназіі, прадстаўнікоў старой віленскай беларускай інтэлігенцыі.

Паводле “Радыё Свабода”

МЮНСТЭР (НЯМЕЧЧЫНА)

Прайшла акцыя салідарнасці з ахвярамі рэпрэсій у Беларусі. Акцыя адбылася 16 траўня ў цэнтры горада каля гарадской ратушы. Удзельнікі пікета, грамадзяне Беларусі, Германіі, Польшчы, Румыніі, трymалі ў руках плакаты, на якіх было напісаны на нямецкай мове: “Беларусі патрэбна ўсходнепалескія салідарнасць” і “Разам мы зможем зрабіць Беларусь свабоднай”. Былі разгорнуты партрэты беларускіх палітзняволеных: экс-кандыдата ў прэзідэнты лідэра Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамада) Аляксандра Казуліна, актыўістаў апазіцыі Андрэя Кіма і Сяргея Парсюковіча, а таксама зніклых вядомых людзей у Беларусі – Юрыя Захаранкі, Віктара Ганчара, Анатоля Красоўскага і журналіста Дэмітрыя Завадскага. З чырвоных і белых свечак актыўісты выклалі бела-чырвона-белы сцяг і лічбу 16.

Паводле сайта “Мы памятаем”

ГДАНЬСК (ПОЛЬШЧА)

ВАРШАВА (ПОЛЬШЧА)

БНП ушанавала памяць загінулых беларусаў. 6 траўня сябры Беларускай Нациянальнай Памяці (БНП) ушанавалі памерлых і загінулых беларусаў. Тых, хто па волі лёсу апынуўся на чужыне. У Варшаве ўшанавана памяць Марыі Ямант, Яна Булгака, Яна Жамойціна, а. Мітрафана Будзькі, а. Вячаслава Аношкі, Якуба Ясінскага, Тадэвуша Корсака, Станіслава Булак-Балаховіча. У Кракаве сябры БНП наведалі магілу Алея Гаруна. Вечная слава і памяць героям!

Паводле БНП

ГДАНЬСК (ПОЛЬШЧА)

Станіслаў Шушкевіч узнагароджаны “Голубам міру”. Узнагарода ўручана за заслугі ў барацьбе за мір і права чалавека. Яна была заснаваная з нагоды 60-годдзя прыняцця Дэкларацыі правоў чалавека. Прэмію С. Шушкевічу ўручыў былы прэзідэнт Польшчы і старшыня легендарнага прафсаюзу “Салідарнасць”, лаўрэат Нобелеўскай прэміі Лех Валенса. Ранейшымі лаўрэатамі “Голуба міру” з’яўляюцца, у прыватнасці, Лех Валенса, былы прэзідэнт Чэхіі Вацлаў Гавел ды былы прэм’ер-міністр Польшчы Ежы Бузэк.

*Паводле “Польскага радыё
дл замежжа”*

ШТУТГОФЕ (ПОЛЬШЧА)

У быдым канцэнтрацыйным лагеры Штутгоф будзе ўсталяваная дошка ў памяць беларусаў, якія загінулі ў ім. Пра гэта “Польскому радыё” паведамі Генеральнага консул Беларусі ў Гданьску Руслан Есін. Паводле дыпламата, з ініцыятывай усталявання мемарыяльнай дошкі выступіла консульская ўстанова. Рада Дзяржаўнага музея Штутгоф падтрымала ініцыятыву беларускага боку. У выніку сумеснай працы ўдалося ўстанавіць прозвішчы 1002 беларусаў, што загінулі ў фашысцкіх засценках. Канцэнтрацыйны лагер Штутгоф гітлеравцы стварылі 2 верасня 1939 г. – на наступны дзень пасля пачатку Другой сусветнай вайны. Лагер размяшчаўся ў 30 км ад Гданьска. Нацысты закатавалі альбо забілі ў лагеры каля 130 тыс. чалавек, якія паходзілі з 26 краін. Вязні лагеру былі вызваленыя

Прац г на стар. 4

Паводле сайта “За свободу!”

ШТУТГОФЕ (ПОЛЬШЧА)

Прац г. Пачатак на стар. 3

войскамі Другога беларускага фронту 9 траўня 1945 г.

Паводле “Польскага радыё дл замежжа”

ІРКУЦК (РАСІЯ)

У Іркуцку абрана новае кіраўніцтва таварыства. Так, 22 сакавіка прайшоў IV агульнагарадскі сход Іркуцкага аддзялення Рэгіянальнай грамадскай арганізацыі “Іркуцкае таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага” (ІТБМ). І хаця праца папярэдняга склада кіраўніцтва была прызнана задавальняючай, быў абраны новы склад кіраўніцтва гарадской Рады на чале з Аленай Сіпаковай.

А 26 красавіка адбыўся VIII З’езд Рэгіянальнага грамадскага аб’яднання “Іркуцкага таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага”. У з’ездзе прынялі ўдзел 75 дэлегатаў і 99 гасцей. Па выніках справаздачнага з’езда старшынёй таварыства зноў абраны Алег Рудакоў, намеснікамі – Уладзімір Якавенка і Алены Сіпакова. З’езд абраў сябраў абласной Рады і Рэвізійную камісію. Акрамя выбарчай часткі на з’ездзе была зацверджана “Программа дзеянасці Таварыства на 2008–2009 гг.”

Паводле ІТБМ

МАСКВА (РАСІЯ)

Беларускае зямляцтва ў Маскве правяло кінафестываль, прымеркаваны да Дня Перамогі. Так, з 26 па 30 красавіка ў Маскоўскім дзяржаўным інстытуце міжнародных стасункаў Міністэрства замежных спраў Расійскай Федэрациі (МДІМС МЗС РФ) адбыўся першы штогадовы кінафестываль, прысвечаны Дню Перамогі. Ягоным ініцыятарам выступила беларускае зямляцтва МДІМС, а арганізаторам – нядыўна створаная Рада зямляцтваў МДІМС. Асноўны слоган кінафестывалю – “Абыякавасць – злачынная”. У рамках кінафестывалю кожнае з зямляцтваў-удзельнікаў прадставіла па адным вядомым у свеце фільме. Кожны фільм распавядáў пра падзеі ў канкрэтнай краіне, звязаныя з той нацыяй, якую прадстаўляе зямляцтва. Былі прадэманстрраваныя стужкі “Мой фюрер” (нямецкае зямляцтва), “Ідзі і глядзі” (беларускае зямляцтва), “Бацька салдата” (грузінскае зямляцтва) і

“Фальшываманетчыкі” (ізраільскае зямляцтва).

Кіраўніцтва Беларускага з мл цтва МДІМС

***

7 траўня адбыўся канцэрт нацыянальнасцяў у Маскве. У Канферэнц-зале МДІМС МЗС РФ адбыўся вялікі канцэрт нацыянальнасцяў інстытута, арганізаваны Радай зямляцтваў МДІМС сумесна са Студэнцкім звязам. У канцэрце з дапамогай зямляцтваў узялі ўдзел прадстаўнікі Азербайджана, Арменіі, Беларусі, Нямеччыны, Грузіі, Ізраіля, Казахстана, Кыргызстана, Малдовы, Славакіі, Таджыкістана, Узбекістана, Украіны ды Францыі. Ад Беларусі на сцэне Канферэнц-зала МДІМС выступілі ўдзельнікі гурту “Testamentum terraе” – вядомыя беларускія музыкі Юрась Панкевіч і Віталь Касавец, якія прэзентавалі сярэднявечную музыку Вялікага княства Літоўскага з дапамogaю беларускай дуды ды турэцкага барабана.

Паводле сайта “Беларуска Масква”

***

16 траўня каля будынку Беларускай амбасады прайшоў пікет салідарнасці з беларускім палітэнавленым. У пікеце прынялі ўдзел актыўісты руху “Абарона”, “Мы”, “Свабодныя радыкалы”, а таксама АГФ. Удзельнікі скандіравалі: “Жыве, Беларусь!”, “Беларусі свободу, Расіі свободу!” і інш. Трымалі расцяжкі “Свабоду палітэнавленым”.

Паводле сайта “Мы памятаем”

***

17 траўня у МДІМС МЗС РФ прайшоў Кубак садружнасцяў па

Канферэнцыя “Ідэнтычнасць беларусаў: сучаснае вымярэнне” (Масква, Расія)

міні-футболе. Удзельнічалі каманды Азербайджана, Арменіі, Кыргызстана, Узбекістана, Казахстана, Таджыкістана, Украіны, Беларусі, Расіі, Грузіі, Вугоршчыны, Ізраіля, а таксама зборная Азіі і зборная Еўразіязу. Кожная прыграўшная каманда адразу выбывала з турніру. Беларуская каманда гуляла з камандай Таджыкістана, Кыргызстана; у паўфінале яна ўступіла камандзе Расіі 2-0, а ў гульні за трэцяе месца перайграла каманду Казахстана 1-0, стаўшы адной з лепшых. Пераможцы турніру: зборныя Расіі (1 месца), Грузіі (2 месца), Беларусі (3 месца).

Паводле сайта “Беларуска Масква”

***

20 траўня ў Маскоўскім доме нацыянальнасцяў адбылася канферэнцыя “Ідэнтычнасць беларусаў: сучаснае вымярэнне”, арганізаваная Саветам РНКА “Беларусы Масквы”. У мерапрыемстве прынялі ўдзел кіраўніцтва Камітэта міжрэгіянальных сувязяў і нацыянальной палітыкі Масквы і Маскоўскага Дома нацыянальнасцяў, выкладчыкі гістарычнага факультэта МДУ імя М.В. Ламаносава, навукоўцы Расійскай акадэміі навук у галіне гісторыі і этнографіі, актыў РНКА “Беларусы Масквы”, кіраўніцтва нацыянальных аўтаномій Масквы, Маскоўскае тэлебачанне. Сярод тэм, якія гучалі на канферэнцыі: “Тэма “маскаля” ў беларускай літаратурнай класіцы”, “Культурна-псіхалагічны асаўлівасці беларускай нацыі ў рэчышчы тэхнічных геаэнанамічных задач”, “Беларусь паміж Расіяй і Еўропай: выбар ідэнтычнасці” і інші.

У другой частцы канферэнцыі госьці азнаёміліся з багащам і гармоніяй беларускай культуры на прыкладзе нацыянальных касцюмаў XIX ст. Беларусі і народных песняў у выкананні кіраўніка фальклорнага ансамбля “Кірмаш” І.Г. Капчынскай. Акрамя таго, рэстаран пры Амбасадзе Беларусі ў Расіі прыгатаваў для дегустацыі стравы беларускай кухні, якія не пакінулі нікога абыякавым. Пртым каля кожнай стравы быў пазначаны яе склад і рэцэнт прыгатавання.

У межах мерапрыемства была арганізавана экспазіцыя беларускіх сувеніраў, касметыкі і прадукцыі з ільну.

Паводле сайта “Беларусы Масквы” (www.belmos.ru)

Анатоль Кірвель (1939–2008)

8 траўня ў Мінску на 69-ым годзе жыцця пайшоў у лепшы свет Анатоль Кірвель, пісьменнік, эсэіст, сябра ЗБС “Бацькаўшчына”, Саюза беларускіх пісьменнікаў. Пахаванне адбылося 12 траўня на могілках вёскі Тарасава, што пад Мінском.

А. Кірвель нарадзіўся 23 ліпеня 1939 г. у вёсцы Вітуны Докшыцкага раёна, доўгі час жыў у Санкт-Пецярбурзе. Быў адным з рэдактараў незалежнай газеты пецярбургскіх беларусаў “Родзічы”. І ў Расіі працягваў пісаць на роднай мове, кантактаваў з беларускай дыяспарай. “Піцерская эцюды” пісьменніка друкаваліся ў часопісе “Дзеяслоў”, паставяным аўтарам якога А. Кірвель з’яўляўся. Мастацкія творы пачаў друкаваць на прыканцы шасцідзесятых гадоў; выдаў кнігі прозы “Човен Харона”, “Мармуровы воўк”, “Мёртвы горад”, “Ласінае крэда”, паэтычны зборнік “Урбанія”.

Управа МГА
“ЗБС “Бацькаўшчына”

Альберт Мітэр (1934 –2008)

15 сакавіка на 74-ым годзе жыцця памёр Альберт Мітэр, сябра Сібірскага таварыства беларускай культуры, сябра Вялікай Рады ЗБС “Бацькаўшчына”.

А. Мітэр з’яўляўся адным з заснавальнікаў фармалізаванага беларускага руху. Вельмі шмат часу прысвячаў вывучэнню і пропагандзе культуры, наладжванню сувязяў паміж Беларуссю і Сібір'ю, цікавіўся генеалогіяй выхадцаў з Беларусі. У 2006 г. А. Мітэр звязтаўся ў гарадскую камісію па перайменаванні Новасібірска з прапановамі надаць адной з вуліц ці бібліятэк імя вядомага беларускага першадрукара Францыска Скарыны.

Старшыня праўлення Беларус-

кага культурна-асветніцкага цэнтра імя св. Ефрасінні Полацкай Іван Панасюк зазначыў: “Альберт Антонавіч быў сапраўдным патрыётам Беларусі, любіў свою радзіму і да канца дзён перажываў за яе. Вельмі шмат рабіў для беларусізацыі ў Сібіры”.

Апошні прытулак Альберт Мітэр знайшоў на могілках Акадэмгарадка ў Новасібірску.

Управа МГА
“ЗБС “Бацькаўшчына”

Аркадзь Пінчук (1930–2008)

11 сакавіка памёр сябра ЗБС “Бацькаўшчына” ў Санкт-Пецярбурзе, ваенны журналіст і пісьменнік Аркадзь Пінчук.

Аркадзь Пінчук нарадзіўся 11 студзеня 1930 г. у вёсцы Васілевічы, што на Гомельшчыне. Пасля вызвалення Беларусі паступіў у пяхотнае вучылішча, а ў 1984 г. палкоўнікам звольніўся ў запас. Шлях у журналістыку пачаўся з допісаў (над якімі ён працаўваў будучы камандзірам кулямётнага ўзвода) і аматарскіх фатаграфій. Актыўнасць і прынцыпавасць палкавога ваенкара прывялі да таго, што камандаванне накіравала яго вучыцца на курсы журналістыкі ў Львоўскасе ваенна-палітычнае вучылішча. Пасля працаўваў у газете Прыйкарпацкай ваеннай акругі, пераход у агульнавайсковую газету “Чырвоная зорка” быў адзінай кар'ернага росту. Ён быў сапраўдны газетны, а пазней і літаратурны працаўнік, які жыў па прынцыпе “ні дня без радка!”.

А. Пінчук быў адным з першых, хто пачаў пісаць на беларускай мове. У 1969 г. стаў сябрам Саюза пісьменнікаў — рэкамендацыі далі Анатоль Дзялендзік і Андрэй Макаёнак. Тады ж, пры падтрымцы Івана Шамякіна ў Мінску на беларускай мове выйшла кніга “Многа-мала”, была пастаўлена аднайменная радыёп'еса. У 1977 г. А. Пінчук стаў начальнікам карпункта армейскай газеты ў Ленінградзе. Так тут і застаўся, хоць штогод наведваў Беларусь — наядзкаў да сястры

ў Васілевічы. У 1990-я А. Пінчук стварыў Міжнародную асацыяцыю пісьменнікаў-баталістаў і марыністаў Пецярбурга (уваішлі 86 чалавек), арганізаваў выданне серыі “Не дзеля славы”, ладзіў канферэнцыі ў гонар вядомых веначальнікаў. 11 студзеня 2005 г. пісьменнік адзначыў 75-годдзе, напярэдадні юбілею выйшла яго змальная аўтабіографічная кніга “Белы бусел ляціць”. Атрымаў некалькі літаратурных узнагарод, у тым ліку ў 2006 г. Дзяржаўную прэмію Расіі імя Г.К. Жукава. У 2005 г. ён стаў лаўрэатам самага прэстыжнага ў Санкт-Пецярбурзе прафесійнага конкурсу журналістаў “Залатое пяро”.

Пахаваны А. Пінчук на сямейнай дзялянцы на Сестрарэцкіх могілках. Побач — пустая магіла з капсуляй зямлі з брацкіх могілак у Волагдзе, дзе быў расстраляны падчас сталінскіх рэпрэсій бацька, побач — магіла маці, якую ён прывёз з вёскі Васілевічы і даглядаў, пакуль яна ў 102 гады не пакінула гэты свет... Да апошняга дня ён захоўваў востры разум, вобразнасць мыслення і бойкае пяро. Пранікнёна выступаў у 2007 г. на сходзе беларусаў Пецярбурга ў “Ленспецсму” — заклікаў землякоў да памяркоўнасці.

Пісаў ад душы, з талентам, пра які кажуць, што гэта ад Бога.

Сяргей Марцінкевіч,
Мікола Нікалаеў

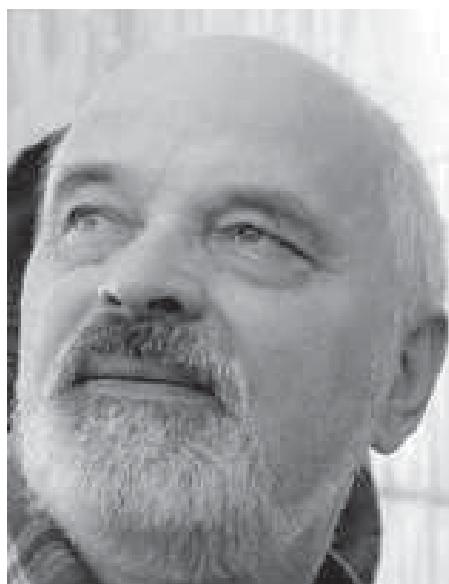
Управа ЗБС “Бацькаўшчына” выказвае спачуванні сем'ям, сябрам і калегам слынных беларусаў.

ДЖОЗЭФ СОЛМАН

Джозэф Солман, які разам з Маркам Ратко і іншымі мадэрністамі спрыяў рэформаванню амерыканскага мастацтва яшчэ ў 30-х гадах мінулага стагоддзя, памёр у сваёй студыі на Манхэтане.

Дж. Солман нарадзіўся ў 1909 г. у Віцебску. Пазней яго сям'я пераѣхала ў ЗША і пасялілася ў Квінсе. Солман наведваў заняткі ў Лізе студэнтаў, а таксама вучыўся ў Нацыянальнай мастацкай акадэміі. У 1935 г., ужо вядомы майстра, Солман стварыў групу прагрэсіўных экспрэсіяністаў “Дзесяць”, у якую ўваходзілі такія сусветна вядомыя творцы, як Марк Ратко, Адольф Готліб і Ілля Балатоўскі. Прыкладна ў гэты час Солман быў абраны галоўным рэдактаром часопіса Art Front.

Паводле “Нашай Нівы”

Вядомаму мастаку, старшыні “Згуртавання беларусаў” свету “Бацькаўшчына” Аляксею Марачкіну пагражае адміністрацыйная адказнасць за карціну, напісаную 11 гадоў таму. Карціна намалявана ў шаржаванай манеры і нават у тыя гады выстаўлялася ў Палацы мастацтваў. Палатно прадстаўляе 10 асобаў з тагачанага кіраўніцтва. Зараз гаворка вядзеца наконт знявагі вышэйшай асобы ў краіне.

А. Марачкін распавядае: “Карціна створана ў 1997 г. На ёй 10 персоны, падобных да тагачаснага кіраўніцтва. Некаторых ужо няма. Некаторыя зніклі, некаторыя збеглі. Гэта нешта такое ў традыцыі беларускай батлейкі. Карціна паўстала ў той час, калі была актуальная тэлеперадача “Куклы” па НТВ. Карціна паказвалася публічна, друкавалася ў газетах. Амаль праз 12 гадоў праца спатрэбілася, каб раскруціць справу”.

Напярэдадні Дня Волі ў майстэрню да мастака прыйшлі міліцыянты. Яны канфіскавалі плакаты, прымеркаваныя да шэсця, а таксама забралі карціну “Лялькі”. Пасля таго інцыдэнту Аляксей Антонавіча кінуў “на суткі” — нібыта за нецензурную лаянку.

І вось днімі А. Марачкін быў выкліканы ў Цэнтральны РУУС

Аляксею Марачкіну зноў пагражае адміністрацыйная адказнасць

Мінска, дзе даведаўся, што супраць яго ўзуджана адміністрацыйная справа: “Допыт праводзіў старшы лейтэнант Д.П. Курыльчык, — гаворыць А. Марачкін. — Яны сфатаграфавалі ўсе канфіскаваныя напярэдадні Дня Волі расцяжкі, а таксама карціну “Лялькі”, на якой, паводле міліцэйскага пратаколу, “изображеніо 10 мужчынских фігураў”. У сваю чаргу я распавеў, што рыхтаваў плакаты да дазволенага ўладамі шэсця. Але, што самае дзіўнае, міліцыянты падчас ператрусу канфіскавалі і расцяжкі ранейшых гадоў — з маёй асабістай калекцыі, якія да сённяшняга Дня Волі не прызначаліся. У міліцыі мне сказали, што ў хуткім часе распачнеца экспертыза канфіскаваных плакатаў і “Лялек”. Ці то ў жарт, ці то ўсур’ёз мне паведамілі, што экспертыза будзе праводзіцца ў будынку РУУС. Я парайі міліцыянтам прыцягнуў для правядзення экспертызы прафесійных мастакоў. На што мне было сказана: “Нікога з вашага саюза мы браць не будзем, у нас свае спецыялісты ёсць”. І ў выпадку, калі экспертыза выявіць, што галоўны герой карціны падобны на самага высокага беларускага начальніка, міне, магчыма, абвінавацяць у знявазе”.

Сам мастак каментуе сітуацыю наступным чынам: “Гэта смех на ўвесь свет! Прыцягваць да адказнасці за карціну, якая выстаўлялася ў Палацы мастацтва — гэта проста абсурдна. Выява гэтай карціны друкавалася ў многіх газетах і раней на раканіні ён ў кога не выклікалі,

а вось зараз вырашылі прычапіцца менавіта да яе...”

Каментуючы падзею, юрист і праваабаронца Уладзімір Лабковіч прыгадвае, што ў сучаснай беларускай гісторыі гэта не першое падобнае здарэнне: “Быў бы чалавек — справа знойдзеца... На жаль, не ўпершыню ў нашай краіне адбываюцца падобныя справы. Ужо шмат за якія літаратурныя творы ўзбуджаліся крымінальныя справы. Гэта тычыцца справы і Алеся Адамовіча ў 1997 г., гэта тычыцца літаратурнага твору, за які адбываў пакаранне Андрэй Клімаў зусім нядаўна. На жаль, гэта паказвае дзікі стан нашай краіны. Безумоўна, гэта карціна — творчая праца знакамітага і вядомага беларускага мастака. Мне самому сорамна за нашу міліцию, якая ініцыяло такія крымінальныя пераследы. Усё гэта прыгадвае пачатак ХХ ст., калі ў Савецкім Саюзе і Нямеччыне творцы за сваю пазіцыю, выказаную ў сваіх працах, праходзілі праз рэпрэсіі. Таму з чалавечага пункта гледжання праста крыўдна”.

Міліцыя ўжо пайнфармавала мастака аб намеры знішчэння карціны, а таксама 23 беларускамоўных плакатаў і эмблемаў з нагоды юбілею БНР, падрыхтаваных на дазволены мітынг”.

А. Марачкін мае намер звязрэнца з адкрытым лістом да генеральнага пракурора Беларусі, а таксама выступіць са зваротам да беларускага грамадства.

*Паводле “Народнай волі”,
“Польскага радыё дл замежжа”*

АЛЯКСЕЙ МАРАЧКІН АДНАВІЎ ВОБРАЗ МАЦІ БОЖАЙ КУРАПАЦКАЙ

Мастак Аляксей Марачкін аднавіў абрауз Маці Божай Курапацкай на каплічцы ў Курапацкім лесе. 20 траўня ўвечары Аляксей Марачкін прыехаў у Курапацкі лес разам з сынам Ігарам. Яны знялі дошку з каплічкі, да якой быў прымыкаў пашкоджаны вандаламі абрауз маці Божай Курапацкай і на яе месца

прымыкаў новую рэпрадукцыю. Спадар Марачкін сказаў, што забірае пашкоджаную выяву абраузу для музею вандалізму. Арыгінал абраузу Маці Божай Курапацкай усіх нявінна расстрэляных, напісаны мастаком каля пяці гадоў таму, знаходзіцца ў Чырвоным касцёле. Рэстаўрацыяй рэпрадукцыі абраузу на

каплічцы ў Курапацкім лесе спадар Марачкін займаеца ўжо трэці раз.

“Ужо трэці раз мы займаеемся тым, каб неяк аднавіць гэту каплічку. Тоє, што зрабілі вандалы, гэта, канечно, настолькі ўражвае! І мы думаем з майм сынам Ігарам зрабіць плакат, якраз прысвечаны Курапатам”.

Паводле “Радыё Свабода”

ВІНШАВАННІ СЯБРАМ ВЯЛІКАЙ РАДЫ

Маём гонар павіншаваць з Днём нараджэння сябраў Вялікай Рады “Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына”, якія нарадзіліся ў чэрвені: Валянціна Голубева, Аляксей Глушко (Беларусь), Яўгена Вапу (Польшча), Валерый Барташа (Украіна). Прыміце ад нас шчырыя пажаданні шчасця, доўгага жыцця, выдатнага здароўя, натхнёной працы, духоўнай і творчай самарэалізацыі!

Управа МГА
“ЗБС “Бацькаўшчына”

ЛЕАНІД ПІТАЛЕНКА СВЯТКУЕ 65-ГОДДЗЕ

Л. Піталенка, старшыня Нацыянальнага культурнага цэнтра “Беларусь” (г. Алмааты, Казахстан), сябра Вялікай Рады ЗБС “Бацькаўшчына” 18 чэрвня святкуе 65-годдзе.

У 2007 г. ён увайшоў у лік дзевяці дэпутатаў мажыліса парламента ад Асамбліі народу Казахстана. Падчас тайнага галасавання за Л.Піталенку свае галасы аддалі 314 чалавек.

Ад імя ЗБС “Бацькаўшчына” віншую сп. Леаніда з юбілем. Зычым здароўя, душэўных сіл, поспехаў у новых пачынаннях і нязгаснага аптымізму.

Управа МГА
“ЗБС “Бацькаўшчына”

ПОСТАЦЬ

ЯГОНАЯ МІЛАСЦЬ ЕПІСКАП НАВАГРАДСКІ І ПАЎНОЧНА-АМЕРЫКАНСКІ СВЯТАСЛАЎ, АДМІНІСТРАТАР БАПЦ

У міры — Вячаслаў Вячаслававіч Логін, нарадзіўся 26 лістапада 1964 г. у Чарнігаве (Украіна) у сям'і інжынераў Вячаслава і Людмілы (Сіз).

(Род паходзіць з Наваградчыны, дзед Андрэй Логін і ягоны брат Язэп (расстраляны ў 1930-я гг.) былі беларускімі фалькларыстамі. Дзед па лініі маці — Даніла Сіз у 1930-я г. скончыў Гомельскі чыгуначны тэхнікум.)

У 1986 г. скончыў кіеўскі Політэхнічны інстытут, працаўнік інжынерам.

У 1994-1999 гг. навучаўся ў Кіеўскай духоўнай семінарыі, пасля сканчэння яе, у 1999-2000 гг. навучаўся на Тэалагічным факультэтэ Манітобскага ўніверсітэта (Праваслаўны калегіум Св. Ап. Андрэя ў Вініпэгу, Канада).

27 жнівеня 2000 г. рукапакладзены ў сан дыякана, а 17 снежня 2000 г. — у святара ў Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царкве Св. Кірылы Тураўскага ў г. Таронта (правінцыя Антарыё, Канада) і прызначаны на гэтую ж Парафію.

У 2002-2007 гг. служыў настаяцелем Парафіі Св. Жыровіцкай Іконы Божая Маці БАПЦ у г. Гайліяд Парк (штат Нью-Джэрсі, ЗША).

У 2005-2006 гг. выконваў

абавязкі настаяцеля Катэдры Св. Кірылы Тураўскага БАПЦ у Нью-Ёрку (ЗША).

З 2007 г. — настаяцель Парафіі Св. Кірылы Тураўскага ў Таронта. У каstryчніку 2006 г. Царкоўнай Радай БАПЦ аднаголосна абраны кандыдатам у епіскапы.

У лютым 2008 г. прымае манашы пострыг з імем Святаслаў у манастыры Св. Чатырох Евангелістаў (УАПЦ у ЗША) у Х'юстане (штат Тэхас, ЗША) 24 лютага 2008 г. у Катэдры Св. Ап. Андрэя Першазванага ў Дэтройце (штат Мічиган, ЗША) архіепіскапам Аляксандрам (УАПЦ у ЗША) узведзены ў сан ігумена і архімандрыта.

11 траўня 2008 г. епархамі Украінскай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царквы ў ЗША (радавод хіратоніі якой ідзе ад УАПЦ у часы 2-й сусветнай вайны) — арх. Аляксандрам і еп. Макарыясам, з удзелам еп. Паісія (УПЦ Кіеўскі Патрыярхат) хіратанізаваны на епіскапа Наваградскага і Паўночна-Амерыканскага БАПЦ за Боскаю Літургіяй на парафіяльнае свята ў Кафедральным Саборы Св. Кірылы Тураўскага БАПЦ у Нью-Ёрку (ЗША), і Царкоўнай Радай БАПЦ абраны Адміністратарам Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царквы.

50-ГОДДЗЕ “БЕЛАВЕЖЫ”

28-29 чэрвня Беларуское літаратурнае аб'яднанне “Белавежа” святкуе сваё 50-годдзе. Аб'яднанне згуртавала вакол сябе творчых беларусаў Польшчы ў 1958 годзе. За паўвекавы перыяд дзеянасці было шмат зроблена і шмат выдадзена кніг, шмат каму аб'яднанне дапамагло ў самарэалізацыі. Старшыня аб'яднання - Ян Чыквін.

Віншуем “белавежцаў” і зычым далейшых творчых поспехаў.

Управа МГА
“ЗБС “Бацькаўшчына”

БЕЛАРУСКІ КАЛЯНДАР ПАМЯТНЫХ ДАТ НА ЧЭРВЕНЬ 2008 Г.

1 чэрвень — 90 гадоў таму, у 1918 г. у Мінску адкрылася кансерваторыя.

4 чэрвень — 90 гадоў таму, у 1918 г. апублікавана “Беларуская граматыка для школ” Б. Тарашкевіча.

7 чэрвень — 100 гадоў таму, у 1908 г. нарадзіўся Уладзімір Галубовіч, беларускі і польскі археолаг.

7 чэрвень — 445 гадоў таму, у 1563 Жыгімонт II Аўгуст выдаў Віленскі прывілей, які ўраўнаваў у правах праваслаўных і каталікоў у Вялікім княстве Літоўскім.

9 чэрвень — 140 гадоў таму, у 1868 г. нарадзіўся Уладзіслаў Вярыга, філосаф, этнограф, збіральнік беларускага фольклору.

14 чэрвень — 70 гадоў таму, у 1938 г. заснаваны Беларускі дзяржаўны тэатр лялек.

14 чэрвень — 105 гадоў таму, у 1903 г. памёр Ян Карловіч, беларускі лінгвіст, этнограф, фольклорыст, музыказнаўца.

17 чэрвень — 215 гадоў таму, у 1793 г. у Гародні пачаўся апошні Сойм Рэчы Паспалітай.

22 чэрвень — 5 гадоў таму, у 2003 г. памёр Васіль Быкаў, беларускі пісьменнік.

27 чэрвень — 145 гадоў таму, у 1863 г. памёр Зігмунт Серакоўскі, адзін з кіраўнікоў паўстання 1863-1864 гадоў.

1 ліпеня — 180 гадоў таму, у 1828 г. нарадзіўся Іпаліт Гараўскі, беларускі мастак-пейзажыст.

1 ліпеня — 105 гадоў таму, у 1913 г. у Вільні закладзена Беларуское выдавецтва.

8 ліпеня — 15 гадоў таму, у 1993 г. адбыўся I з'езд беларусаў свету.

“ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСІ” ЗНІКНЕ СА ШКОЛЬНАЙ ПРАГРАМЫ?

Прац г. Пачатак на стар. 1

тых 9-10 класаў, якія знаходзяцца цяпер у школе і будуць у такім экстэримальным рэжыме заканчваць школу, нават у іх напісана: гісторыя – 2 гадзіны”.

Настаўніца гісторыі мінскай гімназіі №12 Вольга Шаўцова пра мяркуемыя змены ведае. Кажа, што нібыта нават існуе адмысловы падручнік для новага прадмета. Праўда рыхтаваўся ён пад 12-годку: “Я пра гэта чула, я ведаю, што ёсьць падручнікі, іх ужо падрыхтавалі. І там гісторыя ідзе як інтэграцыйны курс. Гэта значыць, што ў адным падручніку паслядоўна будзе выкладацца гісторыя сусветная... і гісторыя Беларусі, калі гэтыя працэсы ахопліваюць нашу тэрыторыю. Падручнік будзе адзін, але ён быў падрыхтаваны для 12-гадовай школы. Што будзе цяпер з пачатку верасня, я не ведаю”.

В. Шаўцова расказвае, што з настаўнікамі гісторыі наконт аўяднання двух прадметаў ніхто не раіўся. Але, магчыма, гэта і добрая ідэя, калі б толькі рабілася трошкі па-іншаму – настаўнікі былі супраць выкладання гісторыі роднай краіны па-руску: “У нас не пыталіся пра тое, ці трэба аўядноўваць гэтыя курсы. Тым не менш многія былі згодныя, але не ў такім ракурсе. Мы, напрыклад, былі супраць таго, каб гісторыя Беларусі выкладалася на рускай мове. Настаўнікі гісторыі ўсё ж такі выступаюць за тое, каб гісторыя Беларусі выкладалася на роднай мове”.

Незразумела, чаму і каму ўсё ж такі спатрэбілася аўяднанце “Сусветную гісторыю” з “Гісторыяй Беларусі”. Настаўнікі і надалей маглі выкладаць гісторыю нашай краіны “комплексна”. Як тое рабіла В. Шаўцова. Без агульнага падручніка: “Наогул, гэта такі культурна-цывілізацыйны падыход. З гэтага пункта гледжання, тое абсолютна правільна. Я, напрыклад, у любым выпадку працуя сінхронна, хоць і не па інтэграцыйным падручніку. Я даю курс “сусветкі” і пасля разглядаю, якія працэсы адбываліся ў Беларусі і як гісторыя сусветная паўплывала на адпаведныя працэсы ў нашай краіне”.

Вядомы пісьменнік і гісторык Уладзімір Арлоў называе такі крок спрабай ператварыць нашу гісторыю

ПЕРАМОЖЦА КОНКУРСУ “АДЗІН ДЗЕНЬ У БНР”

Мінулай восенню “Радыё Свабода” абвясціла літаратурны конкурс “Адзін дзень у БНР-2008”. Умовай конкурсу было стварэнне тэксту адвольнага жанру, які б апісваў жыццё ў Беларускай Народнай Рэспубліцы ў часы адзначэння яе 90-годдзя.

Іншымі словамі, аўтар павінен быў прыдумаць рэаліі БНР, якая ў 1918 г. перамагла, адбылася і рыхтуецца адзначыць 90-годдзе сваёй незалежнасці. Па электроннай і звычайнай пошце было атрымана некалькі дзесяткаў твораў самых розных жанраў – аповесці, апавяданні, эсэ, вершы, паэмы, рэпартаражы і прыватныя лісты.

Прафесійнае журы ў складзе Уладзіміра Арлова, Уладзіміра Някляева, Алеся Пашкевіча, Сяргея Шупы і Захара Шыбекі напярэдадні 25 сакавіка вызначыла 12 фіналістаў і прapanавала слухачам выказаць свою думку аб творах, выстаўленых на сایце “Радыё Свабода” ў інтэрнэце.

Сябры журы асноўным крытэрыем называюць пранікненне аўтараў у прыдуманую імі, але патэнцыйна магчымую рэчаіснасць БНР праз 90 гадоў яе існавання.

І вось імёны пераможцаў конкурсу. Трэцяе месца журы аддало Кастусю Сырэлю за апавяданне “Малыш”. Другое месца заняў аўтар пад псеўданімам “Пяты”

1918-2008

за апавяданне “Крылаты вершнік”. А пераможцам нашага конкурсу стаў празаік з Гомеля Сяргей Балахонаў за аповесць-комікс “Пятля зацятасці”. Усе фіналісты будуць узнагароджаныя лічбавымі радыёпрыёмнікамі, а пераможца, Сяргей Балахонаў, атрымае ў падарунак фотаапарат “Кэнан”.

Творы фіналістаў больш за месяц былі выстаўлены ў інтэрнэце, людзі галасавалі, таму журы вырашила назваць і ўладальніка прыза чытацкіх сімпатыяў – ім стаў Алеся Чайчыц з апавяданнем “Трынаццаты пастарунак”.

Паводле “Радыё Свабода”

НАВІНЫ

СТАКГОЛЬМ (ШВЕЦЫЯ)

Швецыя працягне падтрымку грамадзянскай супольнасці ў Беларусі. Працяг падтрымкі грамадзянскай супольнасці і незалежных СМИ ў Беларусі стане адным з прыярытэтаў новага старшыні ў Савеце Еўропы – Швецыі. Нагадаем, гэтая краіна ўзнічала галоўны распарадчы орган Савета Еўропы – Кабінет міністраў – 7 траўня. “Дэмакратычнае развіццё Беларусі турбует Еўропу, – адзначае ўсю ўдзельніцтву, размешчаным на афіцыйным сایце СЕ. – Беларусь можа стаць сябрам Савета Еўропы, як толькі будзе гатовая выкананы ўсе неабходныя для сяброўства ўмовы і абавязацельствы”. Таксама адзначаецца, што Швецыя будзе садзейнічаць супрацоўніцтву Беларусі і Савета Еўропы.

Паводле БелапАН

з тысячагадовай у вельмі кароткую. Не выключае ён і таго, што чыноўнікі пойдуць на скарачэнне гадзінаў, адведзеных на гісторыю Беларусі: “Гістарычна памяць – вялікая стваральная сіла, і гэта выдатна разумее любая ўлада. Ну, а наша ўлада гэтай сілы панструю байца. Мы ўжо не першы год назіраем спробы ператварыць нашу гісторыю з тысячагадовай ў гісторыю вельмі кароткую, якая пачынаецца, можа, толькі ў ХХ стагоддзі. Гэта чарговы крок. Мы з’яўляемся сведкамі рэдагавання гісторыі, якую падпарицкоўваюць ідэалагічным нормам. Не выключана, што будуць скарачаць гадзіны...”

Аб’яднанне “Гісторыі Беларусі” з “Сусветнай гісторыі” – з’ява не новая. Гэты крок вяртае нас у савецкія часы. Калі існаваў толькі адзін прадмет “Гісторыя”, і выкладаўся ён па-руску.

Паводле “Еўрапейскага радыё дл замежжа”

ПАЛІТЫКА

Паводле “Радыё Свабода”, “Еўрапейскага радыё длі Беларусі”, “Салідарнасці”, АФН

* Новым старшынёй грамадскага аб'яднання “Беларускі Хельсінскі камітэт” (БХК) абраны Алег Гулак (раней ён выконваў абавязкі кіраўніка арганізацыі).

* 23 траўня ў судзе Цэнтральнага раёна Мінска пачнеца суд над Паўлам Вінаградавым, Міхасём Субачам і непаўнагоддем Максімам Даушком, якія праходзяць па “справе чатырнаццаці”.

* На 15 сутак адміністрацыінага арышту асужданы журналіст, сябра Рады СБП, аўтар кнігі “Кроў і попел Дражна” Віктар Хурсік. Такое рашэнне прыняў суд Старых Дарог. Ён палічыў, што Хурсік удзельнічаў ва ўсталяванні крыжа каля вёскі Дражна ў памяць ахвяраў савецкіх партызанаў.

* Працягваецца пагаршэнне дыпламатычных адносін паміж Беларуссю і ЗША. У Беларусі засталося працаваць 5 амерыканскіх дыпламатаў.

* Па ўсёй краіне зачыняюцца ў бібліятэках “Амерыканскія куткі”.

* Суд Першамайскага раёна г. Мінска арыштаваў палітыка Міколу Статкевіча на 10 сутак. Яго адвінавацілі ва ўдзеле ў несанкцыянаванай акцыі 1 траўня.

* На 700 тыс. рублёў аштрафавалі ў Салігорску лідэра руху “За Свабоду” Аляксандра Мілінкевіча за несанкцыянаваны сход, на які сабралася каля паўсотні чалавек.

* Аляксандр Лукашэнка ў інтэрв'ю агенству “Reuters” 13 траўня сказаў, што будзе балатавацца на наступны прэзідэнцкі тэрмін.

ЭКАНОМІКА

Паводле “Польскага радыё длі замежжа”, АФН, “Беларускіх наўін”

* 15 траўня зноў змяняюцца правілы перамяшчэння праз дзяржаўную мяжу тавараў для асабістага карыстання. Усе тавары, якія вязуць на Беларусь фізічныя асобы, будуть строга кантроліравацца. Цяпер будзе дазволена раз на два месяцы правесці не больш за 3 адзінкі аднаго наймення тавараў, але не больш за 10 найменняў. Адзін раз на месяц – 3 адзінкі аднаго віду, але не больш за 3 найменні. У выпадку паездак грамадзян часцей за адзін раз на тыдзень можна будзе правозіць толькі 1 адзінку і толькі 1 наймення тавару. Пры гэтым дапускаецца правесці толькі 1 адзінку не больш за 3 найменні побытавай тэхнікі

і прадметаў доўгатэрміновага карыстання з артыкулаў верхняга адзення, абутку і г.д.

* 15 траўня ўлады ЗША аб'явілі аб эканамічных санкцыях супраць трох беларускіх прадпрыемстваў – “Беларускі нафтаў гандлёвы дом”, “Лакафарба” і “Шкловалакно”.

* Беларусь у першым квартале бягучага года здзяйсняла экспартна-імпартныя аперациі са 162 краінамі свету. Тавары пастаўляліся на рынкі 112 дзяржаў, імпартавалася прадукцыя 146 краін. Асноўнымі гандлёвымі партнёрамі Беларусі ў студзені-сакавіку з'яўляліся Расія (49,4% ад агульнага таваразвароту), Нідэрланды (10,3%), Украіна (7,2%), Нямеччына (4,7%), Польшча (3,2%), Вялікабрытанія (2,9%), Латвія (2,5%), Кітай (2%), Бразілія (1,4%), Італія і Літва (па 1,3%).

* Аб'ём валавага ўнутранага прадукту ў Беларусі ў студзені-красавіку 2008 г. склаў у бягучых коштах Br 34408,9 млрд. рублёў і павялічыўся ў параўнанні з такім жа перыядам 2007 г. на 10,4%.

* 14 траўня Палата прадстаўнікоў парламента РБ на пленарным пасяджэнні прыняла законапраект “Аб іпатэцы”.

* Аршанскі льнокамбінат распрацаваў тэхналогію выпуску ўласнай джынсавай тканіны. Класічная джынсавая тканіна – гэта 100-прапантная бавоўна. Беларуская ж тканіна складаецца з 48% бавоўны і 52% ільну. Яе выпуск пачнеца напрыканцы траўня.

* Інфляцыя за красавік ў 1,5 разы перавышае сакавіцкія паказальнікі. Так, у красавіку гэты паказальник склаў 1,2% супраць 0,8% у сакавіку і 0,7% у лютым. У студзені кошты павялічыліся на 2,5%.

* Беларусь з 6 траўня пачала пастаўляць электраэнэргію ад Бярозаўскай ГРЭС у Польшчу.

КУЛЬТУРА

Паводле “Замежнага радыё длі Беларусі”, “Радыё Свабода”

* У рамках ушанавання памяці князя Канстанціна Астрожскага пасля правядзення літургіі 10 траўня ў вёсцы Тарасава пад Мінском была ўрачыста адкрыта памятная дошка ў яго гонар.

* Расійскі бок перадаў 345 дакументаў, якія тычацца сакрэтных і няўдалых апераций 1943 г., калі савецкія войскі беспаспяхова спрабавалі 11 разоў вызваліць тэрыторыю Віцебскай вобласці ад гітлерраўцаў.

* Адбываецца зноўку рэформа адукцыі: 12-гадовая навучанне змяняеца на 11-гадоваяе.

РОЗНАЕ

Паводле інфармацыі “Хартыі-97”, “Нашай Ніве”

I нягледзячы на добрыя эканамічныя паказальнікі ў Беларусі, па звестках Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, наша краіна разам з Расіяй, Украіна, Эстоніяй і Літвой уваходзіць у пяцёрку краінаў з самым высокім узроўнем самагубстваў. Беларусь таксама за апошнія 10 гадоў выйшла ў сусветныя лідэры па ўзроўні злачыннасці. Колькасць забойстваў на 100 тыс. насельніцтва ў Беларусі ў 8 разоў вышэйшая, чым у Польшчы, у 2 разы вышэйшая, чым ва Украіне. Такое ж сумнае лідерства ў Еўропе належыць нашай краіне па колькасці знікненняў людзей.

Беларусь з'яўляецца таксама не самай міралюбнай краінай у штогадовым “Рэйтынгу міралюбнасці краінаў свету”, якое праводзілася незалежным даследчым Інстытутам эканомікі і міру і аналітычным аддзелам брытанскага часопіса “The Economist”. Даследаванне ўключае адзнаку па 24 краінам, якія тычацца зневінні палітыкі і ўнутранай сітуацыі ў краінах, аб адносінах з суседнімі краінамі, продажах зброі і колькасці ўзброеных сіл, размешчаных за мяжой. А таксама пагрозы тэрарыстычнага нападу, узроўню злачыннасці і колькасці зняволеных у краіне. Беларусь у гэтым спісе займае 94 месца і суседнічае з Камбоджы, Мексікай і Папуа Новай Гвіней. Найменш мірнымі прызнаныя Аўганістан (137), Судан (138) і Самалі (139).

Губляе Беларусь і сяброўства са сваім усходнім суседам. Згодна з апытаннем, зладжаным Усерасійскім цэнтрам вывучэння грамадскай думкі, у 2008 годзе найбольш сяброўскія адносіны ў Расіі на сёння склаліся з Кітаем. На другім месцы апынулася Нямеччына. Ворагамі № 1 у рускіх на сёння – ЗША і Грузія (так мяркуюць па 25% апытаных), на трэцяе месца патрапіла Украіна (21%). У апанентах у Расіі ходзяць Вялікабрытанія, Польшча, краіны Балтыі ды іншыя дзяржавы. Беларусь у спісе ворагаў на 12-м месцы.

Варта адзначыць, што паводле праведзенага ў 2006 г. расійскім “Левада-Цэнтрам” штогадовага апытання, Беларусі сімпатызавалі 47%. На другім месцы тады быў Казахстан – 33%, а сёлетні фаварыт – Кітай – меў 24% галасоў і знаходзіўся на трэцім месцы. Тройку ворагаў Расіі складалі Латвія, Грузія і Літва – 46%, 44 і 42% адпаведна.

“ТАРЗАН” ПА-БЕЛАРУСКУ НА DVD

Вышыаў у свет дзіцячы мультфільм “Тарзан”, дубляваны на беларускую мову. Адметнасць беларускага “Тарзана” ў tym, што песні на ангельскай мове пераспяваваў па-беларуску Зміцер Вайцюшкевіч. Кіраунік праекту Алесь Квіткевіч падкрэслівае, што “Тарзан” па-беларуску – першы з запланаванай серыі. Праект створаны супольна творчым згуртаваннем “Дзіўноты і памароцтвы” ды фірмай “Сотвар”. У ранейшыя гады ў серыі ўжо выходзілі дубляваныя на беларускую мову ўсясьветныя хіты дзіцячай анімацыі: “Русалачка”, “Аліса ў краіне чудаў”, “Прыгоды Віні-Пыха” ды іншыя. Але стужкі выдаваліся на касетах. Далей Алесь Квіткевіч: “Мы вырашылі да кожнага старога мультфільму, які быў у свой час агучаны на беларускую мову, дадаць па адным новым і перавыдаць усё гэта на якасных лічбавых носьбітах”.

Пра бліжэйшыя планы: “Наступныя будуць “Карпарацыя монстраў” плюс “Шрэк-1” на адным дыску, а потым будуць “Самаходзікі” плюс “Гісторыя цацак”.

Паводле “Радыё Свабода”

“ГАВАРЫ СА МНОЙ ПА-БЕЛАРУСКУ”

У красавіку 2008 года з друку вышыаў навучальны дапаможнік “Гавары са мной па-беларуску”. Гэта книга – выданне рукапісу, які размешчаны ў Інтэрнэце па адресах: <http://knihicom/www/padruenik.i> <http://padruenik.by.ru/>. Аднак у працэсе падрыхтоўкі да друку работа была істотна выпраўлена, дапоўнена і дапрацавана, таму книга значна адрозніваецца ад рукапісу. Кніга “Гавары са мной па-беларуску” ёсць адным з першых навучальных дапаможнікаў па класічнай (тарашкевіца) беларускай мове, калі не браць на ўлік перавыданняў падручнікаў пачатку XX стагоддзя. Кніга прызначаецца для шырокага кола чытачоў. Яе можна не толькі чытаць як мастацкую літаратуру, але і паспяхова выкарыстоўваць на занятках па беларускай мове ў

інстытуце, школе, дзіцячым садку. Гэтая кніга для тых, хто цікавіца беларускаю мовай, спрыяе ёй і хоча вывучаць самастойна.

*Паводле сайта
<http://padruenik.by.ru>*

ГАСТРОЛІ ГУРТУ “СТАРЫ ОЛЬСА”

6 чэрвеня плануе адбыцца канцэрт гурту ў г. Прага (Чэхія), а 19 гадзіне, Клуб “Vagon”. Кантактная асона: Алесь Судлянкоў, +420 776 234 090.

7-8 чэрвеня выступ падчас Фэсту “Zycie Codzienne we Wczesnosrednio-wiecznym Radomiu” ў г. Радом (Польшча).

22 чэрвеня выступ падчас Фэсту “Краіна Мрій” у г. Кіеў (Украіна).

5-6 ліпеня адбудзеца Х міжнародны фестываль “Дні жывой археалогіі” ў г. Кернава (Літва) – запланаваны выступ гурту. Кантактная асона: Juste Bluijute, +370 611 447 72.

Паводле сайта “Стары Ольса”

UPS I DHL БОЛЬШ НЕ ВОЗЯТЬ ПОШТУ ПА БЕЛАРУСІ

Міжнародныя кампаніі UPS, FedEx, TNT і DHL не з'яўляюцца паштовымі перавозчыкамі на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь. Такая абвестка з'явілася ў Нацыянальным аэрапорце “Мінск”.

Першым праблему атрымання пасылак прац кампаніі UPS, FedEx, TNT і DHL падняў у сваім блогу беларускі драматург Мікалай Халезін. “Сусветныя сеткі паштовых службаў зусім недаступныя беларускім спажыўцам. Гэта ставіць нас ва ўмовы, калі краіна становіцца абсалютным ізгоем нават у такім пытанні, як паштовыя перасылкі. І нават калі чалавек перасылае нам з-за мякіх праз нейкую з сетак пасылку і аплочвае павышаны тарыф, гэта ўсё роўна не значыць, што мы атрымаем яе ў рукі. Яму прыйдзеца ехаць за 30 кіламетраў ад Мінска ў аэрапорт, каб растаможваць сваю сціплую сямейную пасылку ў адной чарзе з людзьмі, якія растаможваюць эшалоны тавару. Гэта прымушае людзей адмаўляцца ад атрымання гэтых пасылак. На сёняшні дзень

колькасць “адмоўнікаў” перавышае 70 адсоткаў. Я гэта звязваю з тым, што беларускі ўрад не хоча пускаць на рынок канкурэнтаў і хоча мець татальны кантроль над рэчамі, што перасылаюцца”, – паведаміў прэс-цэнтру “Хартыі-97” Мікалай Халезін.

Паводле “Хартыі-97”

IN MEMORIAM

АЙЦЕЦ ВІТАЛЬ БАРАВЫ

8 красавіка на 93-ім годзе жыцця адышоў у лепшы свет старэйшы клірк РПЦ айцец Віталь Баравы. Айцец Віталь беларус, большую частку жыцця правёў у Маскве, шмат зрабіў для царквы і быў адным з дваіх прадстаўнікоў РПЦ на II Ватыканскім саборы.

Віталь Баравы нарадзіўся 18 студзеня 1916 г. у вёсцы Несцераўка Мінскай губерні ў збяднелай сялянскай сям'і. Пасля заканчэння народнай польскай школы паступіў у чацвёрты клас Віленскай духоўнай семінарыі. У 1936-1939 гг. вучыўся на багаслоўскім факультэце Варшаўскага ўніверсітэта. З сакавіка 1942 г. служыў сакратаром Мінскага архіепіската Панцеляймона (Ражноўскага). Цудам пазбегнуў дэпартациі ў Нямеччыну. Затым вярнуўся да сваякоў у Мінск, дзе 29 кастрычніка 1944 г. адбылася дыяканская, а 1 лістапада – прэсвітарыянская хіратанія айца Віталія. Уздельнічаў у адраджэнні Мінскай духоўнай семінарыі, пазней стаў прафесарам на катэдры царкоўнай гісторыі ў Ленінградскай духоўнай акадэміі. З канца 1950-х перайшоў на працу ў Аддзел зневініх царкоўных зносін Маскоўскага Патрыярхата, шмат год быў прадстаўніком Рускай праваслаўнай царквы ва Усясьветным савеце цэркваў, прадстаўляю Маскоўскую Патрыярхію на II Ватыканскім саборы. З моманту заснавання Сінадальнай багаслоўскай камісіі ў 1960 г. стаў яе пастаянным чальцом. У 1973-1978 гг. Віталь Баравы быў настаўнікам патрыяршага Багаяўленскага сабора, з 1984-га стаў пачэсным настаўнікам храма Уваскрасення Славутчага ў Брусавым завулку.

*Паводле сайту “Беларуска
Масква” і “News.com”*

Беларусы ў свеце №5 (76), травень 2008

Інфармацыйны бюлетэнь
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”.
Распаўсюджваецца на правах
унутранай дакументацыі.

Меркаванні аўтараў могуць не
супадаць з думкамі рэдакцыі.
Апрацоўка і вёрстка – М. Азаронак
Адказныя за нумар –
А. Макоўская, Н. Шыдлоўская

Наклад 250 асобнікаў

Адрас рэдакцыі:
бул. Рэвалюцыйная, 15, г. Мінск
220030, Рэспубліка Беларусь
www.zbsb.org
zbsb@lingvo.minsk.by; zbsb@tut.by

тэл./факс (+375 17) 224-79-35